

"Треба Прочитати"

„Щеба Прочитати“

Рекомендаційно-бібліографічний журнал (в формі блоккартного каталогу)

УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ

Харків, вул. Артема, 29.

№

1
Чис 1964-1965

05
БТ Т-66

Ш9я1

2005
2006
2012

Б-я1:Ш9
Т66

„ТРЕБА ПРОЧИТАТИ“

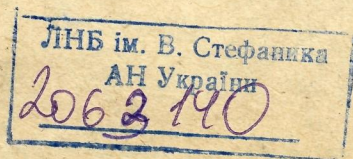
Рекомендаційно-бібліографічний журнал (в формі блоккартного каталогу)

УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ

Харків, вул. Артема, 29.

№

2



05
БГТ-66

АЛЬОРЖ, Анрі—**Небо проти землі**. Науково-фантастичний роман для юнацтва. З французької переклала й обробила М. Романенко. ДВУ. 1929. 156 с. 1 крб.

На землю прилетіли марсіяни, озброєні надзвичайними технічними та хемічними приладдями й засобами, щоб обізнатися з умовами земного життя й людством та насадити на землі свою високої якості культуру. Зустріч з людьми відбулася в океані, де марсіяни захопили для своєї бази величезні пароплави; людей гіпнозом примусили до праці. Європейські держави й Америка організують опір марсіянам. В нерівній боротьбі, коли марсіяни вживали нечуваних засобів руйнації, вони несподівано загинули від алкоголю.

Автор не дає нічого оригінального, порівнюючи, наприклад, з „Боротьбою світів“ Велза. В романі є деякі натяки на соціальну боротьбу, але блідо й між іншим.

Книжка цікава для юнацтва своїми відомостями про електрику та різні технічні удосконалення.

АСАНГА, Афім. **Чорна хвиля.** Негрський роман. З німецької переклав О. Довгопіл. ДВУ. 1929. 196с. 80 коп.

Французький уряд будує в африканській пустелі Сахарі залізницю. На цю працю кинуті сили негрів, що в умовах голоду, надсильної роботи, знущання й жорстоких кар залишаються дикунами, хоч гнобителі начеб-то насаджують серед них культуру. Знесилені важкою працею негри повстають і розквітуються з французами.

Автор роману—суданський негр, що був разом з французьким колоніальним військом в Європі підчас імперіалістичної війни: це надає книзі особливого інтересу.

В романі багато картин африканської природи та матеріалу з побуту тубільців. Наприкінці додано пояснення тубільних слів і виразів, але в тексті вони трохи заважають читати.

Книгу з зацікавленням прочитають і дорослі читачі, і юнацтво.

БАБЕНКО, Г. Люди з червоної скелі. Оповідання з життя людей кам'яної доби. Ілюстрації-дереворити О. Рубана. ДВУ. 1929. 100 с. 65 коп.

Книжка малює життя людей передісторичної кам'яної доби. На пригодах та переживаннях юнака Каї-Наї показано, як жили печерні люди, як добували собі їжу, боролися з ворожими таборами, як чаклуни обдурювали людей. Яскраво описано зустріч печерних людей з племенами вищої культури, що навчились вже обробляти землю.

Книжка зрозуміла й цікава для дітей середнього віку.

БЕНЗЯ, Петро. **Україна потойбіч.** (В лабетах буржуазії). Передмову написав Михайло Баран. „Західня Україна“. 1929. 94 с. 75 коп.

Західню Україну захопили Польща, Румунія, Чехія. Трудящі цієї одірваної української землі ведуть уперту боротьбу з польськими фашистами, румунськими боярами та чеською буржуазією. Складні політико-економічні умови, робота комуністичної партії, різні політичні угруповання, земельна справа, освіта — все це докладно розібрано в книжці. Книжка допомагає читачам усвідомити дійсний стан Західньої України, зміцнити солідарність з поневоленими і пам'ятати про спільний фронт світової боротьби. Передмова М. Барана яскраво підкреслює значіння книжки.

БЛЮМ і РОЗЕН. Атом у запряжі. Науково-фантастична повість. ДВУ. 1929. 188 с. 90 коп.

Діється 1939 року.

Молодий радянський вчений Журавльов винайшов спосіб руйнування атомного ядра, що дає невичерпні джерела енергії та перемогу над технікою всіх капіталістичних країн. Журавльов мандрує до Нової Зеландії, де є удосконалені ізолятори для зберігання енергії розкладеного атому. В той самий час капіталісти за всяку ціну намагаються добути винахід Журавльова. Після низки пригод винахід лишається Радянському Союзові. Весь світ охоплено соціалістичною революцією.

В книзі стільки пригод, що зміна їх справляє вражіння великої метушні.

На цьому тлі дано зрозумілі пояснення електронної теорії. Книжка зацікавить читача, тим більше, що над розкладом атому справді працює з успіхом молодий талановитий радянський вчений т, Капиця.

БЯДУЛЯ, З. Соловей. Історична повість. Переклад з білоруської Л. Кардиналовської за редакцією і з передмовою С. Пилипенка. „Український Робітник“. 1929. 180 с. 55 коп.

На тлі поміщицької сваволі, знущання над крепаками, катування їх змальовано постать крепака Солов'я, якого взято до панської акторської трупи задля розваги. В панському палаці в Солов'ї прокидається ненависть до панів, він тікає, щоб стати вільним розбійником і помститися на панах.

Добре подано картини панського життя в Білорусі з розвагами та примхами панів, постаті панських підлабузників: ксьондзів, режисера, гайдука та інш., та взаємини між панами-поляками і „бидлом“—білоруськими селянами. Побут селян змальовано слабше. В повісті багато романтики.

В перекладі чимало польських слів, уривки з білоруських пісень не перекладено.

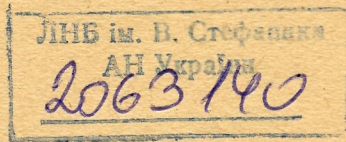
ВЕЛЗ, Герберт. **Бог-Скафандр**. Мову зрєдагував Микола Гладкий. Малюнки Л. Плєщинського. „Сяйво“. 1929. 39 с. 15 коп.

Моряк, що шукав на дні моря золота на затопленому кораблєві, потрапив у полон до дикунів-папуасів. Він був зодягнений у приладдя для водолазів — скафандр. Тому дикуни подумали, що це бог, і він скористався з цього, щоб урятуватися. Це оповідання підкрєслює дикунство релігійних забобонів та брєхні європейських попів-місіонерів, що намагаються привернути дикунів до християнства.

Оповідання читається з інтересом. Мова приступна. Надруковано великими та чіткими літерами. Можна радити мало підготованому читачеві.

ВУХНАЛЬ, Юрій. Одружіння Гаврила Ратиці. Гуморески.
ДВУ. 1929. 32 с. 12 коп.

В цих гуморесках — життя та побут молоді сучасного села. Сила старих некультурних звичок („Одружіння Гаврила Ратиці“), невміла агітація за нове господарювання („Ех“, „Оповідання Цапа Бородатого“), невдала доповідь селянам („Газ“), перекручування національної політики („Ширий українець“), — всі ці теми висвітлено жваво, детально і зрозуміло. Книжка особливо цікава для молоді.



ГЕЙРО, Н. П'ятирічний плян промисловости і завдання робітничої класи. „Український Робітник“. 1929. 78 с. 25 коп.

Пояснення про те, за яким пляном іде перебудова сільського господарства та промисловости, який вплив має зростання української промисловости на весь Союз. Наведені цифри та схеми не дуже перевантажують книжку. Особливо звертає увагу мапа УСРР із зазначенням місць, де будується нові заводи. Робітникам треба якнайширше зазнайомитися з цим важливим питанням державного життя. Для цього брошура дає достатні та потрібні відомості.

ГЕЛЬЦ, Макс. Від білого хреста до червоного прапора. Спогади. „Український Робітник“. 1929. 175 с. 50 коп.

Спогади відомого німецького революціонера Макса Гельца — яскравий зразок того, як в особистих переживаннях людини може відбитися життя цілої класи. Дитинство хлопчика з робітничої сем'ї, непевність завтрашнього дня, шукання роботи, участь в імперіялістичній війні, революційна пропаганда, вир повстання, жахливі подробиці буржуазної в'язниці.

Кожний робітник визнає цю книгу за цінний документ боротьби закордонного пролетаріату проти капіталу.

Книжка заслуговує на особливу увагу молоді. Наприкінці книги низка цікавих фотографій.

ГРЕН, М. І. **Чорний месник**. Перекл. Н. Янко-Триницька.
„Час“. 1929. 128 с. 70 коп.

Експлоатація негрів - рабів на плантаціях в Мексиці початку ХІХ століття. Молодий негр, не витримавши люто-сти хазяїна, втік. Після пригод на морі і на островах, де він бачить таку-ж жорстокість білих до тубільців, негр повертається до Мексики і організує повстання.

З художнього боку повість слабувата і переклад недосконалий, але в ній яскраво виявлено зростання протесту проти насильства та усвідомлення потреби боротьби з експлоататорами.

Книжка може зацікавити юнацтво.

ДОСВІТНИЙ, Ол. **Нотатки мандрівника.** „Книгоспілка”.
1929. 125 с. 1 крб. 25 коп.

В невеличких, фейлетонового характеру нарисах подано вражіння про закордонні великі міста (Берлін-Прага-Париж). Головним чином, описано життя вулиць, готелів, таверн, музеїв—все, що приступно звичайному мандрівникові. Але в спостереженнях радянського громадянина увагу скеровано і на умови робітничого життя, політичні настрої, революційний рух, демонстрації, підкреслено лицемірство буржуазного ладу, відзначено стан жінки в капіталістичних країнах, тощо.

Написано книжку трохи сухо, але просто і зрозуміло. Нагадує книжку „103 дня на Западе“ Кушнера.

КОЦЮБИНСЬКИЙ, М. Коні не винні. Передмова Юрія Савченка. ДВУ. 1929. 48 с. 10 коп. (Інститут Тараса Шевченка).

Оповідання відображає настрої ліберального поміщика. Він мріє про реформи, але, коли селяне намагаються добути своїх прав і це загрожує його економічним вигодам, клясова психологія поміщика переважає й він викликає карний загін.

В передмові (трохи перевантаженій) докладно подано оцінку творчості Коцюбинського різними критиками.

КОЦЮБИНСЬКИЙ, М. „Пе - Коптьор“. Передмова В. О. Міщанинової. ДВУ. 1929. 50 с. 10 коп. (Інститут Тараса Шевченка).

За тему для оповідання Коцюбинський взяв старий звичай серед молдаван: обдурена і кинута дівчина сидить у обманника в його хаті, на печі („Пе-коптьор“) до того часу, поки він не надішле до неї сватів. В оповіданні яскраво малюється побут старого молдавського села.

В передмові пояснюється значіння цього оповідання для ознайомлення з молдавським побутом.

КОЦЮБИНСЬКИЙ, М. **Персона грата**. Передмова І. Ізотова. ДВУ. 1929. 41 с. 10 коп. (Інститут Тараса Шевченка).

В оповіданні виведено ката царських в'язниць. Жахлива професія доводить його майже до божевілья, але з книжки ясно, в чому основна причина його злочинств, яка рука ним керує, хто організує моральне та фізичне знищення політичних в'язнів.

Це один з найкращих творів Коцюбинського своєю революційною ідеєю.

В передмові вичерпно освітлено значіння оповідання та його історію.

КОЦЮБИНСЬКИЙ, М. Твори. Т. I. Загальна редакція І. Н. Лакизи. Редакція тексту й примітки Ан. Лебеда. „Книгоспілка“. СХІV, XXXVIII, 146 с. 2 крб. (Праці Інституту Т. Шевченка).

Коцюбинський — один з найпопулярніших українських класиків. Цим томом розпочинається повне зібрання його творів. Щоб показати шлях розвитку письменника подано ранні оповідання в хронологічному порядку. Тло оповідань — українське село наприкінці ХІХ віку. „На віру“ — старий сімейний побут. „П'ятизлотник“ — самовідданість старого селянського подружжя, що віддає голодним свій останній скарб. „Ціпов'яз“ — боротьба в старім селі між багатим та бідним братами. Три оповідання малюють дітей („Харита“, „Ялинка“, „Маленький грішник“).

Більшу частину першого тому складають статті, нотатки до бібліографії, примітки. Отже це видання придатне не тільки для ознайомлення з творами письменника, але також для студіювання його.

КУНДЗИЧ, О. На ярах. „Український Робітник“. 1929.
31 с. 5 коп.

Оповідання з життя села Поділля 1921 року, за часів голоду. Комсомолец Сашко агітує за те, щоб відібрати у попа хліб, що зібрала для нього громада, та передати голодним дітям. Хліб забирають, але куркульська донька, що її кохає Сашко, виказує його куркулям і його забирають.

Написано стисло та яскраво. Цікаво для молоді.

ЛАКИЗА, І. М. М. Коцюбинський, життя й творчість.
„Український Робітник“. 1929. 39 с. 15 коп.

Коротенький огляд економічного становища України за часів Коцюбинського, яким розпочато книжку, дає можливість читачеві усвідомити напрямок творчости відомого письменника. В нарисі чітко виявлено громадську значність творів Коцюбинського та його художню майстерність. З окремих творів розібрано „Фата-Моргана“, решту тільки освітлено групами.

В нарисах трапляються деякі неточності, але в цілому книжка дуже потрібна для ознайомлення читача с М. Коцюбинським.

ЛОЖКІН, Я. Загроза війни. ДВУ. 1929. 66 с. 25 коп.

Автор доводить цифрами, як озброєні й продовжують озброюватися капіталістичні країни після пакту Келлога „про заборону війни“. Далі розглядаються обставини, що викликають підготовку до війни з боку капіталістів, висвітлюється світову боротьбу з ними пролетаріату, яку ролю відіграє СРСР в боротьбі за мир і, навпаки, яку ролю відіграють соціал-демократи, впливаючи на свідомість населення.

Книжку вдало розбито на окремі невеличкі розділи, що їх легко прочитати й засвоїти, ілюстровано влучними малюнками, додано наприкінці мапу держав наших західніх сусідів.

Зміст і мова книжки цілком пристосовані для читача з середньою підготовкою.

МАРТІ, А. Чорноморське повстання французьких моряків (1919—1929). ДВУ. 1929. 126 с. 45 коп.

Андре Марті—матрос французької фльоти, один із славетних учасників революційного повстання французьких моряків 1919 року.

В своїх спогадах Марті дає цікавий матеріал про те, як підготовлялося інтервенцію України, як ганебно її було проведено, що робилося в Херсоні, Миколаєві, Одесі, як викликано було героїчне повстання чужоземних матросів та салдатів.

Читається спогади з захопленням. Це чудовий вклад в історію революційної боротьби та блискучий зразок світової солідарности пролетаріату.

МАТВИЄНКО, О. **Оленка**. П'єса на 3 дії. Третє видання. ДВУ. 1929. 47 с. 15 коп.

Сирота Оленка живе в наймах у сердитої заможної баби Марчихи, робить усе в господарстві й просвітку не має. Селом проходять піонери. Оленка пристає до них. Марчиха, повернувшись додому, виганяє Оленку вночі шукати худобу, що тим часом розбіглася. В лісі Оленка натрапляє на пастухів і розповідає про своє лихо. Хлопці одводять Оленку до піонер-загону й вона лишається жити в дитячому будинкові. Марчиха намагається забрати її звідти, але зав. будинку не дає.

П'єсу написано легко, для виконання й оформлення вона теж легка; придатна однаково на селі і в місті для дітей шкільного віку.

МУР, Д. **Маленька Юдита**. Переклала В. Чередниченко.
ДВУ. 1929. 26 с. 20 коп.

Юдита, надзвичайно відважна дівчинка, не побоялася вночі піти сама на маяк, де злочинці поранили сторожа, її діда, та погасили світло, аби сприяти загибелі багатого корабля. Юдита засвітила лихтар, держала його всю ніч і врятувала корабель, на якому, між іншим, з далекої країни вертався її батько.

Оповідання трохи підсоложено, але закликає до сміливих вчинків. В книжці є малюнки.

НЕЧУИ-ЛЕВИЦЬКИЙ, Іван. Микола Джеря. Повість. З передмовою М. Самуся. „Український Робітник“. 1929. („Дешева літературна бібліотека“). 174 с. 50 коп.

Селянин-кріпак Микола, з юнацтва вражений соціальною нерівністю, стає бунтівником проти панщини, що висмоктує його сили. Одружившись проти волі батьків з бідною дівчиною, Микола ніяк не може зібратись на власне господарство. Загроза заслання в москалі примушує його тікати. Микола стає пролетарем, працюючи на цукроварні, рибалкою, тощо. Після розкріпачення селян 1861 р. вже старим, Микола вертається на батьківщину, сподіваючися побачити дійсну волю, але натомість бачить тільки нову економічну залежність селян.

В передмові пояснено, чому повість особливо цікава й для наших часів. Можна рекомендувати так для читача з невеликою підготовкою, як і для добре підготованого.

ПАНЧ, Петро. Голубі ешелони. Повість. ДВУ. 1929.
148 с. 70 коп.

Між двома вузловими станціями, охоплені з різних боків більшовиками та григор'євцями, метушаться петлюрівські ешелони, в яких іде розклад (зимова кампанія 1918-1919 р.). Командний склад — строката суміш царських офіцерів, дрібно-буржуазної інтелігенції та „січових отаманів“. Всі вони зібралися рятувати „неньку-Україну“ від більшовиків, а поки що піячать, грабують народне майно, копирсаються в своїх особистих дріб'язкових переживаннях. Як маріння пораненого офіцера, в повість введено нескладний сюжет про перебування в ешелонах запільної робітниці - комуністки.

Імпресіоністична манера викладу не заважає повісті бути зрозумілою для масового читача і дуже цікавою. Книжку прикрашено художніми ілюстраціями.

ОПАТОШУ, И. В польських лісах. Роман. Переклала Зінаїда Йофе. З передмовою І. Нусінова. „Український Робітник“. 1929. VII, 237 с. 2 крб.

Йосип Опатошу сучасний єврейський письменник-белетрист. Він народився в Польщі, звідки емігрував до Америки, де живе й пише.

Цей роман є перша частина історичної трилогії, де розгортається картина минулого польських євреїв. Роман охоплює добу напередодні 1863 року, коли в Польщі йшов рух національного визволення з під гніту царату. Показано участь євреїв в цім русі, взаємини польського и єврейського суспільства, ускладнення боротьби національної стихійним повстанням селян проти панів. Змальовано побут тогочасних польських євреїв. Книжка з початку здається занадто серйозною, трошки сухою, але потім захоплює читача.

Автор вживає багато єврейських слів, що їх здебільша в тексті перекладено, на жаль в книзі немає детальніших пояснень. Вступна стаття також не дає зрозумілого тлумачення суто-історичних подій роману, тому його можна рекомендувати тільки підготованому читачеві.

Основи українознавства. Підручник для партгуртків, радпартшкіл, комвузів та самоосвіти. За редакцією Анд. Річицького. „Пролетарий“. 1929. 335 с. 2 крб. 20 коп.

В книзі подано відомості лише з української економіки, історії громадянської думки, революційного руху на Україні, національного питання, української літератури і зовсім не висвітлено таких галузей українознавства, як географія, етнографія, мова, мистецтво. Окремі розділи книги написано різними авторами. Стиль, мова, питома вага розділів остільки різні, що книжку можна вважати за збірник статей.

Проте ця перша спроба об'єднати розпорошені по різних джерелах матеріали з українознавства має значіння далеко ширше ніж для шкільного вжитку. За її допомогою кожний свідомий громадянин міг би вивчити соціально-історичний процес та зріст української культури, висвітлені за марксо-ленінським методом.

ПАНЧ, Петро. Голубі ешелони. Збірка повістей. Друге видання. ДВУ. 1929. 337 с. 1 крб. 90 коп.

Основні теми 4-х повістей збірки—окремі моменти революційного руху та класової боротьби в колишній Росії й на Україні. Повісті розміщено в хронологічному порядку: „З моря“—повстання на панцернику „Потьомкин“; „Без козиря“—фронт за часів Керенщини; „Голубі ешелони“—настрої петлюрівського війська часів його остаточного розкладу; „Повість наших днів“—про участь колишнього героя-червоноармійця в сучаснім соціалістичнім будівництві. Всі групи, що їх виводить автор, чітко виявлено класово.

ПЕРВОМАЙСЬКИЙ, Л. Комса. Оповідання. Друге видання. ДВУ. 1929. 29 с. 15 коп.

Книга містить два оповідання: „Комса“—освітлює питання про відрив комсомольця від організації. Безробітний комсомолец, не маючи ніякої кваліфікації, починає розкладати своїх товаришів балачками про „свої заслуги“. Організація знаходить шлях для виправлення цього комсомольця.

„За політику партії“—історія комсомольця, що загинув підчас проведення на селі кооперативної роботи.

Мову збагачено жаргоновими виразами. Написано оповідання дуже просто. Вони придатні й корисні для масового, особливо молодого читача.

ПІОНТЕК, Л. Балаклава. З оповідання. З передмовою Ів. Капустянського. „Український Робітник“. 1929. 61 с. 10 коп.

Л. Піонтек — сучасна молода українська письменниця. Оповідання цієї книжечки присвячено громадянській війні.

В оповіданні „Балаклава“ — виведено постать нової жінки, партійної робітниці, що, не вагаючись, розстріляла рідного брата — прихильника білих.

Нову жінку-селянку бачимо в оповіданні „Бандитиха“. Чоловік її, колишній бандит, ховається в лісі, не хоче здатися радвладі. Але жінка його тягнеться до нового життя села й смерть чоловіка тільки розв'язує їй руки.

„Товариші“ — про двох друзів дитинства: один стає отаманом банди, а другий червоним борцем. Зустріч їх гостро пояснює ріжницю їхніх шляхів: один — розгублений, другий — впевнений та натхнений.

В передмові дано пояснення про творчість письменниці. Для малопідготованого читача.

Пояснення до карток „Треба прочитати“

I. Одержавши чергову партію карток, бібліотекар або книгар розбиває їх за змістом. Ця розбивка залежить від типу бібліотеки або книгарні та кількості карток. Так, напр., спочатку можна обмежитися розділом „красне письменство“, а згодом, коли збільшиться кількість карток, завести окремі дрібніші розділи. Спрощений розподіл, що його рекомендує вживати Українська Книжкова Палата, такий:

1) Красне письменство (надалі можна розбити на а) романи, повісті й оповідання, б) п'єси, читанки, декламатори, в) поезії й пісні).

2) Суспільствознавство (надалі можна розбити на політичну, партійну й комсомольську літературу (3), економічну й кооперативну літературу (33), профрух і охорона праці (331), радянське будівництво і законодавство (34), питання освіти й культури (37), історія (9).

3) Сільське господарство (63); 4) техніка (6); 5) військова справа (355); 6) антирелігійна література (2); 7) природознавство і світознавство (разом з математикою, фізикою й хемією) (5); 8) медицина й охорона здоров'я (61).

II. Розподіливши картки чергової партії за розділами, треба їх об'єднати з відповідними розділами карток попередніх партій, підклавши за абеткою першого слова (автор або назва твору). Кожний розділ треба скріпити, щоб картки не розгубилися. Для цього можна пробивати по 2 дірки на полях кожної картки й протягати через ці дірки стрічку або шворочку; картки

СЕТОН, Е. Т. *) **Мої знайомі.** Переклад С. К. і П. Б. „Час“. 1929. 252 с. 1 карб. 40 коп. (Бібліотека молоді).

Докладно описано життя деяких птахів, лисиць, вовків, собак, зайців, тощо. Розповідається про те, як старі тварини навчають молодих всіх звичок, навчають їх захищатись.

Хоча в книжці звіри розмовляють і поводяться, як люди, що цілком неправдиво, але вона цікава й корисна, бо з неї можна довідатись про життя і звичаї тварин.

*) На книзі прізвище автора помилково позначено „ТОМПСОН“.

ТВЕН, М. Янки при дворі короля Артура. З англійської переклав Микола Іванов. ДВУ. 1929. 253 с. 1 крб. 50 коп.

Марк Твен—славетний американський письменник-гуморист другої половини ХІХ ст.

В цій напівфантастичній повісті він хотів показати жорстокість законів та звичаїв февдального ладу, злидні і тупу пригніченість народу. Сучасний американець опинився при дворі середньовічного короля (VI ст), серед лицарів „круглого стола“. За допомогою сучасної техніки він перемагає чарівника Мерліна і стає головною особою в державі. Автор гостро висміює аристократію, дучівництво, а також нищить принаду старих легенд, до яких в Англії ставляться з надзвичайною пошаною.

Твір багатий історичним та соціальним матеріалом. Цінний сатиричним елементом, він особливо може зацікавити підготованого в галузі історії та суспільствознавства юнака. Перекладено і видано книжку досить добре.

ТКАЧУК, Іван. **Смерекові шуми**. Оповідання. „Західня Україна“. 1929. 68 с. 65 коп.

Автор—західньо-український пролетарський письменник, що живе й працює на Радянській Україні. Оповідання його присвячено боротьбі галицьких селян та робітників проти польських панів.

„Смерекові шуми“—про дезертирство галицьких селян з польської армії, участь в запальній роботі КПЗУ. „Шпiон“—жорстоке поводження німців з селянами-українцями на початку війни 1914 року. „Прострілений декрет“—боротьба Червоної Армії з поляками, декрет про встановлення в Галичині радвлади та як за нього вмирили галичани.

Чудове малювання природи надає оповіданням яскравости. Незнайомі слова галицької говірки пояснено. Приступно для малопідготованого читача.

ТОБІЛЕВИЧ, Іван (Карпенко-Карий). Твори. Том I. Редакція Я. Мамонтова. Примітки П. Тиховського. ДВУ. 1929. 234 с. 1 крб. 40 коп. Палят. 60 коп. („Бібліотека українських класиків“).

Працювавши на українській сцені під псевдонімом Карпенка-Карого, драматург Тобілевич залишив після себе чималу спадщину. Його п'єси яскраві, сценічні (де-які ще й досі не сходять з нашої сцени), але не всі придатні для сучасного театру, бо здебільшого застарілі так темами, як і поглядами авторовими. Проте, вони корисні для вивчення історичного побуту України. В I томі вміщено п'єси—історичного характеру. Найкраща—„Гандзя“—особиста драма красуні-козачки на соціальному тлі сварки гетьманів та поневірення бідного люду. З часів Хмельниччини—драма „Бондарівна“—загибель дівчини, вкраденої вельможним паном. „Лиха іскра поле спалить, сама счезне“—з життя багатого козацтва XVII ст. Найслабіша в збірці „Паливода XVIII століття“.

До п'єси додано бібліографічні пояснення, примітки й додатки; таким чином видання цілком придатне для вивчення творчости письменника.

ТОБІЛЕВИЧ, Іван (Карпенко-Карий). Твори. Том II. Редакція Я. Мамонтова. Примітки П. Тиховського. ДВУ. 1929. 226 с. 1 крб. 40 коп. („Бібліотека українських класиків“).

До другому тому творів Тобілевича увійшли 4 побутових п'єс. Найцікавіша п'єса — „Наймичка“ — про долю дівчини, що весь вік примушена поневірятися в чужих людей, а коли їй всміхнулося було щастя, то тільки через випадкове кохання багатого хазяїна, що кидає її. „Безталанна“ й „Батькова казка“ — родинно-побутові п'єси про кохання, ревності. „Підпанки“ має відтінок історичний — останні часи крпацтва, епізод, коли „підпанок“, щоб догодити панові і навіть без його відому, розбиває щасливе подружжя.

П'єси для сучасного театру застарілі, особливо „Підпанки“, але цікаві для зазнайомлення з тогочасним родинним побутом та для вивчення творчости Тобілевича, чому допомагають додатки й примітки, що встановлюють різні варіанти тексту.

ТУДУЗ, Ж. Людина, що збудила вулкани. Роман. Переклад М. та І. Рильських. ДВУ. 1929. 390 с. 1 карб. 60 коп.

Жорж Тудуз один з сучасних французьких письменників, який працює над науково-фантастичним романом. Його порівнюють з Жюлем Верном.

Зміст роману такий: вчений геолог Бальфюс знайшов засоби використати вулканічні джерела вогню, викликавши тепло на поверхню землі. Його мета — створити вічну весну. Йому щастить досягти бажаних наслідків. Але місцеве темне населення Бретані, де Бальфюс робить свою спробу, вороже ставиться до вченого. Старий селянин Ян Тонтон нищить машини, що ними Бальфюс керує вулканами, і цим викликає страшенну катастрофу.

В романі інтересні відомості з геології, фізики, малюнки Бретані, бретонські рибалки, селяни, але радянський читач повинен звернути увагу на неприхований націоналізм автора: його вчений працює тільки для своєї „улюбленої Франції“.

Відчувається деяка розтягненість оповідання.

Переклад зроблено добірною мовою. Подібуються неперекладені й не пояснені чужоземні слова.

ФРАНС, Анатоль. **Корчма королеви Педок.** Переклад В. Підмогильного. Редакція, стаття й примітки А. Ніковського. „Книгоспілка“. 1929. XXIII, 196 с. 1 крб. 60 коп. („Світове письменство“).

Славетний французький письменник Анатоль Франс залишив у високо-художніх творах глибокі та гострі спостереження людського життя. В цім романі він дає тонку сатиру на Францію XVIII ст.

Центральна постать роману Куаньяр, ніби вірний прибічник католицької церкви, а на ділі — епікуреєць, що підтримує ідею існування бога непристойними анекдотами. Контраст Куаньярові — філософ-алхімік Астарак — зразок середньовічного вченого, що, блукаючи метафізичними манівцями, руйнує систему біблії.

Роман просякнуто витонченою іронією автора: малюючи цікаві типи Франції XVIII ст. він дає дотепну сатиру на тодішнє суспільство, науку, релігію.

Книжка для висококваліфікованого читача, бо, хоч до неї додано пояснювальний словник, але і з ним неможна опанувати сили незнайомих авторів, назов творів та інших історичних деталей, що ними любив наповняти свої твори А. Франс.

ХАЛІДЕ-ЕДІБ. **Вогняна сорочка.** Повість з турецької визвольної боротьби. Переклав М. Балицький. „Рух“. 143 с. 80 коп.

Сучасна турецька письменниця Халіде-Едіб брала участь в визвольній боротьбі турецького народу проти європейських імперіялістів, що розпочалася після імперіялістичної війни. В романі вона дає настрої охопленої вогнем повстання Анатолії. Молодь з надзвичайним героїзмом іде вмирати за велике діло визволення. В центрі подій роману стоїть жінка Айше. Її сім'ю забито в Смірні, і вона віддається справі помсти та боротьби. Навколо неї скупчується декілька найхоробріших вояків, що з великим захопленням одягають „вогняну сорочку“ жорстоких боїв.

Книжка читається з великим інтересом і дає яскраві малюнки народження нової Турції.

ХУТОРСЬКИЙ, Павло. Трактор. Повість. „Рух“. 1929.
183 с. 1 крб. 20 коп.

Радгосп пропонує селу Тернівка обробляти всю землю тракторами на дуже вигідних умовах. Не всі селяни розуміють користь спільної обробки землі, не всі згодні відмовитися від старих звичок хазяйнування. Цим користується куркуль, що орендує у бідноти землю. Він іде проти справи з тракторами і вкупі з крамарем та попом підбиває селян відмовлятися від колективної обробки землі.

Тільки вперта робота свідомих селян та партосередку приводить до згоди Тернівки з Радгоспом.

Добре змальовано постаті сільських шкідників. Пекуче питання нинішнього села поставлено й розв'язано в повісті досить рішуче.

Книжка повинна зацікавити широкі селянські кола.

ЦУКЕРМАН, Л. Сполучені Штати Північної Америки.
ДВУ. 1929. 103 с. 45 коп.

Автор брошури зупиняється на основних рисах народнього господарства та політики С. Штатів. Подано характеристику сільського господарства, зокрема селянського-фермерського, що його визискують трести та компанії; більшу частину брошури присвячено промисловості. Останні розділи—про політичні партії, імперіялістичну політику С. Штатів та англо-американське суперництво.

Загальні відомості про сучасний стан Сполучених Штатів подано коротко, але змістовно.

Для читача, що хотів би поглибити свої знання про Сполучені Штати, додано списку рекомендованої літератури.

ШЕВЧЕНКО, Т. Наймичка. (З малюнками). „Культура“. Держтрест „Київ-друк“. 1929. 32 с. 18 коп.

Один з найвідоміших Шевченкових творів про долю жінки-селянки за часів крпацтва. Поет повний співчуття до пригноблених крпаків, в його поемі брених протест проти поміщицького гніту та безправ'я жінки.

В невеличкій передмові І. Лакизи одмічено, як взагалі Т. Шевченко в різних своїх творах показав постать жінки-крпачки. Це поглиблює вражіння від поеми.

ШЕВЧЕНКО, Й. Українські драматурги. Театрально-критичні нариси про старі й нові п'єси, придатні для клубної та професійної сцени. „Український Робітник“. 1929. 134 с. 85 коп.

В нарисах освітлюється найкращі зразки української драматичної літератури так передреволюційної, як радянської. Книжка складається з 3-х основних розділів: драматурги побутового театру, психологічного та драматурги часів революції. Кожну групу розглянено в зв'язку з добою, що створила той чи інший театр. Найяскравіші п'єси докладно проаналізовано з практичними поясненнями щодо постановки. Книжка може бути корисною в роботі клубів та сельбудів. Навіть мало підготований режисер за допомогою цієї книжки може підібрати та поставити п'єсу.

ШПАНОВ, М. „Красін“ в полярних льодах. Нарис. Переклад з оригіналу О. Матійченка. З передмовами С. Рудницького й Б. Чухновського. З малюнками в тексті. „Український Робітник“. 1929. 215 с. 1 крб. 50 коп.

В цьому нарисі описано подоріж радянського льодорізу „Красіна“, що врятував членів експедиції Нобіле, що залишилися на кригах після загибелі дирижабля „Італії“.

Без будь-яких прикрас змальовано щоденне життя полярних мандрівників, героїчну роботу літунів, яскраво подано моменти зустрічі з урятованими.

Обидві передмови вияснюють значіння та важливість дослідження полярних країн, а також, від чого залежав успіх „Красіна“.

Книжка читається з великим інтересом, написано її дуже приступно й легко. Переклад з російської трохи недбайливий.

ЯНОВСЬКИЙ, Ю. Рейд. Третє видання. ДВУ. 1929. 55 с.
25 коп.

Рейд партизанської кінноти, оточення загону білими, гарячий бій—це зміст оповідання. Виразними рисами змальовано постать ватажка партизанів—Шахая, людину сильної вдачі, що вміє, де надо, виявити спокій, а часом—велике надхнення. В невеличкому оповіданні яскраво відбито патос боротьби і радість перемоги. Ефектне закінчення надає цьому творові чималу художню вартість, але манера писання не досить доступна мало підготовленному читачеві.

2063140
3=

P 2.063.140
Br 91 1 49
T-66a